

Morfologi

Under ser du fire versjoner av den samme teksten om det norske skriftspråket bokmål. Teksten er et utdrag fra leksikonartikkelen Bokmål på Store Norske Leksikon: <https://snl.no/bokm%C3%A5l>. Ta utgangspunkt i versjonen skrevet på det språket du kan best. Gjør en sammenligning med en (eller flere) av de andre oversettelsene på nynorsk, dansk og svensk. Islandsk er tatt med for å illustrere forskjeller i språkstruktur og ordforråd.

Bokmål (bokmålsversjon)

Bokmål er ett av de to norske skriftspråkene. Det andre er nynorsk. Bokmål blir brukt av rundt 90 prosent av dem som skriver norsk i Norge. Bokmål utviklet seg fra dansk gjennom en gradvis fornorsking på 1800- og 1900-tallet. Navnet bokmål ble vedtatt i 1929. Fram til da ble språket kalt dansk, dansknorsk og riksmål.

Grunnen til at det finnes to norske skriftspråk, er unionstiden mellom Norge og Danmark (1537–1814). I denne perioden var dansk skriftspråket i Norge. Det er store forskjeller i uttale på dansk og norsk, og dette ble utgangspunktet for utviklinga av et dansk-norsk språk: norsk uttale basert på og tilpasset dansk skrivemåte.

Etter løsrivelsen fra Danmark i 1814 var det store diskusjoner i Norge om hvordan norsk skulle skrives. Noen ville fornorske det danske skriftspråket, og noen ville konstruere et nytt skriftspråk basert på de norske dialektene, det som nå heter nynorsk. De mest fremtredende personene som jobbet for fornorsking av det danske skriftspråket, var forfatteren Henrik Wergeland, eventyrsamlerene Asbjørnsen og Moe og språkforskeren Knud Knudsen. Knudsen blir ofte omtalt som «bokmålets far».

Bokmål (nynorsk versjon)

Bokmål er eitt av dei to norske skriftspråka. Det andre er nynorsk. Bokmål blir brukt av rundt 90 prosent av dei som skriv norsk i Noreg. Bokmål utvikla seg frå dansk gjennom ei gradvis fornorsking på 1800- og 1900-talet. Namnet bokmål vart vedtatt i 1929. Fram til då kalla ein språket dansk, dansknorsk og riksmål.

Grunnen til at det finst to norske skriftspråk, er unionstida mellom Noreg og Danmark (1537–1814). I denne perioden var dansk skriftspråket i Noreg. Det er store skilnadar i uttale på dansk og norsk, og dette vart utgangspunktet for utviklinga av eit dansk-norsk språk: norsk uttale basert på og tilpassa dansk skrivemåte.

Etter lausrivinga frå Danmark i 1814 var det store diskusjonar i Noreg om korleis ein skulle skrive norsk. Nokre ville fornorske det danske skriftspråket, og nokre ville konstruere eit nytt skriftspråk basert på dei norske dialektane, det som no heiter nynorsk. Dei mest framstående personane som

jobba for fornorsking av det danske skriftspråket, var forfatteren Henrik Wergeland, eventyrsamlarane Asbjørnsen og Moe og språkforskaren Knud Knudsen. Knudsen blir ofte omtalt som "far til bokmålet".

Bokmål (dansk version)

Bokmål er et af de to norske skriftsprog. Det anden er nynorsk. Bokmål bliver brugt af rundt 90 procent af dem som skriver norsk i Norge. Bokmål udviklede sig fra dansk gennem en gradvis fornorskning på 1800- og 1900-tallet. Navnet bokmål blev vedtaget i 1929. Frem til da blev sproget kaldt dansk, dansknorsk og rigsmål.

Grunden til at der er to norske skriftsprog, er unionstiden mellem Norge og Danmark (1537–1814). I denne periode var dansk skriftsproget i Norge. Det er store forskelle i udtale på dansk og norsk, og dette blev udgangspunktet for udviklingen af et dansk-norsk sprog: norsk udtale baseret på og tilpasset dansk skrivemåde.

Efter løsrivelsen fra Danmark i 1814 var det store diskussioner i Norge om hvordan norsk skulle skrives. Nogen ønskede at fornorske det danske skriftsprog, og nogle ville konstruere et nyt skriftsprog baseret på de norske dialekter, det som nu hedder nynorsk. De mest fremtrædende personer, der arbejdede for fornorskning af det danske skriftsprog, var forfatteren Henrik Wergeland, eventyrsamlerne Asbjørnsen og Moe og sprogforskeren Knud Knudsen. Knudsen bliver ofte omtalt som «bokmålets far».

Bokmål (svensk version)

Bokmål är ett av de två norska skriftspråken. Det andra är nynorsk. Bokmål används av ungefär 90 procent av dem som skriver norska i Norge. Bokmål utvecklades från danska genom en gradvis förnorskning på 1800- och 1900-talet. Benämningen bokmål antogs 1929. Fram till då kallades språket danska, dansknorska och riksmål.

Orsaken till att det finns två norska skriftspråk är unionstiden mellan Norge och Danmark (1537–1814). I den här perioden var danska skriftspråket i Norge. Det finns stora skillnader i uttal mellan danska och norska, och detta blev utgångspunkten för utvecklingen av ett dansknorskt språk: norska uttal baserat på och anpassad danskt skrivsätt.

Efter utbrytningen från Danmark i 1814 var det stora diskussioner i Norge om hur norska skulle skrivas. En del ville förnorska det danska skriftspråket, medan andra ville konstruera ett nytt skriftspråk baserat på de norska dialekterna, det som nu heter nynorska. De mest framträdande personerna som arbetade för förnorskning av det danska skriftspråket var författaren Henrik Wergeland, folksagasamlarna Asbjørnsen och Moe och språkforskaren Knud Knudsen. Knudsen kallas ofta för «bokmålets fader».

Bókmál (íslensk útgáfa)

Bókmál er annað tveggja ritmála í Noregi. Annað málið er nýnorska. Um 90 prósent þeirra sem skrifa norsku í Noregi nota bókmál. Bókmál þróaðist úr dönsku vegna norskuvæðingar á 19. og 20. öld. Heitið bókmál var ákvarðað árið 1929. Fram að því hétu tungumálin danska, dansk-norska og ríkismál.

Ástæðan fyrir því að tvö ritmál eru til á norsku stafar af sambandstímabilinu milli Noregs og Danmerkur (1537–1814). Á þessu tímabili var ritmálið í Noregi danska. Mikill munur er á framburði á dönsku og norsku og þetta varð upphafið að þróun dansk-norsks máls: norskur framburður sem byggður var á og aðlagður að danskri stafsetningu.

Eftir aðskilnaðinn frá Danmörku árið 1814 urðu miklar umræður í Noregi um hvernig maður skyldi skrifa á norska. Sumir vildu stuðla að norskuvæðingu af danska ritmálið og sumir vildu hanna nýtt ritmál byggt á norskum mállýskum, það sem nú heitir nýnorska. Þær persónur sem voru mest áberandi í norskuvæðingu dansks ritmáls voru rithöfundurinn Henrik Wergeland, ævintýrasafnararnir Asbjørnsen og Moe og málvísindamaðurinn Knud Knudsen. Knudsen er oft nefndur faðir bókmálsins.

Oppgaver

1. Identifiser verbene på begge språkene (eller flere).
Hvilke likheter og forskjeller finner du? – se både etter bøyning og skrivemåte.
2. Se på disse setningene

Knudsen blir ofte omtalt som «bokmålets far».
Knudsen blir ofte omtalt som «far til bokmålet».
Knudsen bliver ofte omtalt som «bokmålets far».
Knudsen kallas ofta för «bokmålets fader».

Forklar hva passiv verbform er. Hva skiller svensk fra de andre i eksemplet over?
Kikk på den nynorske versjonen av Bokmål: Ser du noe som skiller fra de andre språkene?
Definer genitiv. Hva er det som skiller nynorsk fra de andre i dette eksemplet?

1. Identifiser substantivene i teksten. Finner du noen interessante forskjeller i leksikalske morfem, avledningsmorfem og/eller bøyingsmorfem?

Eksempel: Etter/efter løsrivelsen/lausrivinga/utbrytningen fra/frå/från Danmark i 1814 (...).

Løs-riv-else-n	Her er dansk og norsk like når det gjelder leksikalske morfem. Løs/laus er identiske med unntak av rettskrivingen. Riv er identisk. Avledningsmorfemene -else og -ing er ulike. Bøyingsmorfemene -n og -a er ulike.
Laus-riv-ing-a	
Ut-bryt-ning-en	Svensk er helt ulikt med unntak av bøyingsmorfemet -en, som er identisk med bokmål og dansk. Ut og bryt er ulikt de andre språkene samt avledningsmorfemet -ning.

1. Ta utgangspunkt i setningene

Bokmål er ett av de to norske skriftspråkene.

Bokmål er eitt av dei to norske skriftspråka.

Bokmål er et af de to norske skriftsprog.

Bokmål är ett av de två norska skriftspråken.

- Forklar hva dobbelt bestemthet er, og hvilke setninger som har det. Bruk bøyingsmønsteret under som støtte.
- Se på teksten igjen. Finner du andre eksempler på dobbelt bestemthet i teksten?

	Entall		Flertal	
	Ubestemt	Bestemt	Ubestemt	Bestemt
bm	Et språk	språket	språk	språkene/språka*
nn	Eit språk	språket	språk	språka
da	Et sprog	sproget	sprog	sprogene
sv	Ett språk	språket	språk	språken

*valgfritt

- Sett sammen morfemene du får utdelt av underviseren din til ordformer.
- Velg en av oppgavene over. Hvordan ville du lagt opp oppgaven for at grunnskoleelever (velg trinn selv) skulle kunne jobbe med fagstoffet?